

Sygn. akt IV Kp 642/14

Prokuratura Rejonowa w Tarnowskich Górach – 3 Ds 623/14

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lutego 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach w Wydziale IV Karnym w składzie:

Przewodniczący: SSO Sławomir Lach

Protokolant: A. Z.

przy udziale Prokuratora: Macieja Szłęka

po rozpoznaniu w sprawie **pokrzywdzonego P. L.**

na skutek zażalenia pokrzywdzonego

na postanowienie prokuratora Prokuratury Rejonowej w Tarnowskich Górach z dnia 31 października 2014 r. o umorzeniu śledztwa

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k.,

p o s t a n a w i a

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie prokuratora Prokuratury Rejonowej w Tarnowskich Górach z dnia 31 października 2014 r., sygn. akt 3 Ds 623/14 o umorzeniu śledztwa.

UZASADNIENIE

Prokuratura Rejonowa w Tarnowskich Górach nadzorowała śledztwo w sprawie:

- 1) doprowadzenia P. L., prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą PHU (...) z siedzibą w T., do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 500.682 zł w okresie od września do listopada 2009 r. poprzez wprowadzenie w błąd co do zamiaru i możliwości zapłaty za zamówiony towar przez członków zarządu (...) sp. z o.o. z siedzibą w T.: W. B. i W. K., tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k.
- 2) przekroczenia uprawnień i niedopełnienia obowiązków przez nadzorcę sądowego L. L. ustanowionego dla (...) sp. z o.o. z siedzibą w T. w okresie od dnia 16 kwietnia 2010 r. do dnia 30 grudnia 2013 r. w trakcie prowadzonego postępowania upadłościowego poprzez złożenie przed sądem nierzetelnych oświadczeń o wysokości i ilości zobowiązań (...) sp. z o.o., niepowołanie biegłego z zakresu rachunkowości i księgowości i inne działania na szkodę wierzyciela P. L., prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą PHU (...) z siedzibą w T., tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k.
- 3) przekroczenia uprawnień i niedopełnienia obowiązków przez Sędziego Sądu Rejonowego w Gliwicach G. J. w okresie od dnia 31 marca 2010 r. do dnia 30 grudnia 2013 r. w trakcie prowadzonego postępowania upadłościowego i działanie w ten sposób na szkodę wierzyciela P. L., prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą PHU (...) z siedzibą w T., tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k.
- 4) nieumyślnego niedopełnienia obowiązków przez członków zarządu (...) sp. z o.o. z siedzibą w T. w okresie od III kwartału 2007 r. do sierpnia 2008 r. w T. i wyrządzenia tej spółce szkody majątkowej w wielkich rozmiarach poprzez

niedoszacowanie wartości przyjętego zobowiązania w postaci budowy mieszkań w T., przy ul. (...), w wyniku czego (...) sp. z o.o. zmuszona była dokończyć budowę z własnych środków, tj. o czyn z art. 296 § 3 k.k. w zw. z art. 296 § 4 k.k.

Przeprowadzone czynności, tj. przede wszystkim oględziny akt spraw związanych z ogłoszeniem upadłości (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T., a także zeznania świadków, pozwoliły ustalić stan faktyczny, który w przybliżeniu kształtuje się następująco:

Pokrzywdzonemu, tj. P. L. prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą PHU (...) z siedzibą w T. przysługiwały od (...) Sp. z o.o. wierzytelności na łączną kwotę 500.682 zł z tytułu dostawy materiałów i usług transportowych wykonywanych w okresie od września do listopada 2009 r. Z uwagi na nieuzyskanie zapłaty nabywca tej wierzytelności (Syndykat Finansowo – Prawny M. sp. j.) w dniu 31 marca 2010 r. złożył wniosek o ogłoszenie upadłości „(...) Sp. z o.o. obejmującej likwidację majątku spółki. W dniu 6 kwietnia 2010 r. wniosek o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu wniósł zarząd samej spółki. Obie sprawy (następnie połączone) prowadziła SSR G. J.. W dniu 16 kwietnia 2010 r. majątek spółki został zabezpieczony poprzez ustanowienie tymczasowego nadzorca sądowego w osobie L. L.. Pomimo ustalenia, że niewypłacalność spółki powstała już w 2007 r., uznał on, że program naprawy jest możliwy do zrealizowania. W tej sytuacji postanowieniem z dnia 8 czerwca 2010 r. ogłoszono upadłość „(...) Sp. z o.o. z możliwością zawarcia układu, do którego pokrzywdzony nie przystąpił. Sędzią komisarzem została SSR G. J., a nadzorcą sądowym L. L.. Postanowieniem z dnia 4 października 2010 r. zmieniono wskazane postanowienie i ogłoszono wobec „(...) Sp. z o.o. upadłość obejmującą likwidację majątku, o co wnosił zarówno Syndykat Finansowo – Prawny M. sp. j., jak i nadzorca sądowy. Syndykiem masy upadłościowej został L. L.. Postępowanie upadłościowe zostało ukończone w dniu 30 grudnia 2013 r. Wskazana wierzytelność pokrzywdzonego nie została zaspokojona.

Postanowieniem z dnia 31 października 2014 r. prokurator Prokuratury Rejonowej w Tarnowskich Górach umorzył śledztwo w zakresie wszystkich wymienionych czynów.

W uzasadnieniu postanowienia o umorzeniu wskazał, że w odniesieniu do czynów opisanych w pkt 1-3 zachodzi przesłanka z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., tj. brak znamion czynu zabronionego.

Zachowanie członków zarządu „(...) Sp. z o.o. nie wyczerpuje ustawowych znamion oszustwa, gdyż brak jest dowodów pozwalających przypisać im zamiar działania z pokrzywdzeniem wierzyciela. Sam fakt istnienia stanu niewypłacalności po stronie spółki w czasie zawierania umowy z pokrzywdzonym nie uzasadnia takiej oceny, zważywszy, że spółka w okresie tym kontynuowała działalność i spłacała w miarę możliwości swoje zobowiązania (w tym również w stosunku do pokrzywdzonego).

Zachowanie tymczasowego nadzorca sądowego L. L. oraz SSR G. J. również nie wyczerpuje znamion zarzucanego im czynu zabronionego. W szczególności nie sposób uznać, że osoby te w toku postępowania upadłościowego naruszyły stosowne przepisy prawa.

Natomiast odnośnie do czynu opisanego w pkt 4 prokurator wskazał, że w miesiącu sierpniu 2013 r. nastąpiło przedawnienie jego karalności. Z tego względu kontynuowanie postępowania w tym kierunku okazało się niemożliwe.

Na powyższe postanowienie o umorzeniu postępowania zażalenie w dniu 21 listopada 2014 r. złożył pokrzywdzony P. L., zarzucając mu m. in. brak dokonania istotnych ustaleń faktycznych dotyczących powiązań osobowo – kapitałowych pomiędzy „(...) Sp. z o.o. a niektórymi jej kontrahentami ((...) Sp. z o.o., (...) Sp. z o.o.) oraz niedoszacowania inwestycji A. L., co z kolei ma zostać wykazane poprzez przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, a także wskazywał błędną ocenę przeprowadzonych dowodów. W konsekwencji skarżący, precyzując swoje stanowisko na posiedzeniu, wniósł o uchylenie postanowienia w pkt 1, 2 i 4 i kontynuowanie śledztwa w tym zakresie.

Uzasadniając zażalenie podniósł przede wszystkim okoliczność istnienia powiązań osobowo – kapitałowych. Wskazał, że większościovym udziałowcem „(...) Sp. z o.o. i prezesem zarządu jest W. B.. Z kolei większościovym udziałowcem (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T., która była stałym zleceniodawcą „(...) Sp. z o.o., jest krewny W. R. B.. Jest on również udziałowcem (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K.. Wszystkie te podmioty pozostawały w przedmiotowym okresie w relacjach

gospodarczych. M. in. w październiku 2009 r., a więc po powstaniu zobowiązania na rzecz pokrzywdzonego, które nie zostało uregulowane, „(...) Sp. z o.o. zwróciła (...) Sp. z o.o. kwotę 650.000 zł tytułem zwrotu pożyczki. Dokonała również szeregu innych rozporządzeń majątkiem na rzecz podmiotów powiązanych osobowo.

Zdaniem skarżącego okoliczność ta jest istotna z perspektywy oceny istnienia zamiaru przestępczego po stronie członków zarządu „(...) Sp. z o.o. Może bowiem prowadzić do wniosku, że spółka ta została utworzona w celu umożliwienia przepływu kapitału pomiędzy zleceniodawcą ((...) Sp. z o.o.) a podwykonawcami takimi jak pokrzywdzony, a następnie celowo doprowadzona do upadłości. Wskazywałoby na to również umyślne – zdaniem skarżącego - niedoszacowanie inwestycji A. L., które spowodowało dalsze przesunięcia majątkowe pomiędzy „(...) Sp. z o.o. a (...) Sp. z o.o.

Rozpoznając zażalenie Sąd uznał, że nie zasługuje ono na uwzględnienie.

Zgromadzony materiał dowodowy był wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy, stąd niezasadnym jest poszerzanie go we wskazany przez pełnomocnika pokrzywdzonego kierunku. Zauważyć jedynie należy, że prokurator dokonał oględzin akt postępowania upadłościowego o sygn. XII GU 35/10 jak i o sygn. akt XII GU 38/10 i zostały sporządzone z nich stosowne odpisy, w tym odpis wniosku zarządu „(...) Sp. z o.o. o ogłoszenie upadłości wraz z załącznikami, przy czym ich kompletność w tym zakresie przyznał sam pokrzywdzony i jego pełnomocnik.

Prokurator tak zgromadzony materiał poddał wnikliwej analizie oraz ocenie, wyprowadzając trafne i logiczne wnioski końcowe, czego nie podważają wywody skarżącego, ani podnoszone przez niego okoliczności. Sąd Okręgowy w całości podzielił wnioski Prokuratora. Zażalenie wniesione przez pokrzywdzonego stanowi zatem jedynie polemikę z oceną zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego przyjętą przez prokuratora, jednak argumenty w nim podnoszone muszą zostać uznane za nietrafione.

Słusznie zatem prokurator wywodzi, że zachowanie członków zarządu „(...) Sp. z o.o. nie może zostać uznane za działanie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej poprzez wprowadzenie w błąd kontrahenta w osobie P. L.. Do oceny takiej nie uprawnia stan niewypłacalności, w którym spółka ta znajdowała się w momencie podpisywania umowy. Nie ulega bowiem wątpliwości, że – pomimo ciężkiej sytuacji majątkowej utrzymującej się od roku 2007 – „(...) Sp. z o.o. prowadziła nadal działalność gospodarczą i spłacała swoje zobowiązania. Jak ustalono w toku postępowania upadłościowego, w okresie bezpośrednio poprzedzającym wystąpienie przez wierzyciela z wnioskiem o ogłoszenie upadłości, spółka zapłaciła na rzecz pokrzywdzonego kwotę 219.340,38 zł i pismem z dnia 11 marca 2010 r. przedstawiła mu proponowany harmonogram spłat reszty zadłużenia w okresie trzech miesięcy.

Tymczasem w doktrynie i orzecznictwie podkreśla się, że przestępstwo art. 286 § 1 k.k. należy do tzw. celowościowej odmiany przestępstw kierunkowych. Oznacza to, że wszystkie elementy przedmiotowe tego przestępstwa muszą mieścić się w świadomości sprawcy i muszą być objęte jego bezpośrednią wolą już w chwili podejmowania określonej czynności. Nie można się go dopuścić z zamiarem ewentualnym ani wynikowym (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 11 czerwca 2014 r., sygn. akt II AKa 142/14; Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz do art. 286 k.k., red. A. Zoll, Kraków 2006). Trafnie zatem prokurator podniósł w zaskarżonym postanowieniu, że ustalone w toku postępowania fakty dotyczące działalności „(...) Sp. z o.o. wskazują na brak takiego zamiaru po stronie członków zarządu spółki.

Powyższej oceny nie zmienia istnienie stosunku pokrewieństwa pomiędzy prezesem zarządu „(...) Sp. z o.o., W. B., a udziałowcem (...) Sp. z o.o., R. B.. W prawie polskim brak jest generalnego zakazu dokonywania czynności prawnych z podmiotami powiązаныmi osobowo. Natomiast lektura akt postępowania upadłościowego, w szczególności zestawienia wierzytelności uregulowanych w okresie od dnia 1 października 2009 r. do dnia 31 marca 2010 r., przeczy tezie pokrzywdzonego o wpływie powiązań osobowych na realizację zobowiązań przez spółkę. Obok należności uregulowanych na rzecz podmiotów powiązanych, które wskazuje pokrzywdzony w zażaleniu, spółka uregulowała w tym okresie kilkadziesiąt innych należności, w tym również opiewających na kwoty wyższe. O ile więc istnienie wspomnianego stosunku pokrewieństwa może prima facie nasuwać podejrzenie podejmowania przez

te osoby działań niezgodnych z prawem, o tyle w konkretnych okolicznościach niniejszej sprawy nie znajduje ono potwierdzenia.

W tym miejscu należy ponadto zwrócić uwagę na fakt, że okoliczności niniejszej sprawy były przedmiotem postępowań prowadzonych przed Sądem Rejonowym w Gliwicach w związku z ogłoszeniem upadłości „(...) Sp. z o.o. W ich toku pokrzywdzony podnosił te same zarzuty, które następnie stały się podstawą zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa i przedmiotowego zażalenia. (por. przykładowo: wniosek wierzyciela z dnia 25 lipca 2010 r. sygn. akt XII GUp 9/10; wniosek wierzyciela z dnia 29 marca 2010 r., sygn. akt XII GU 35/10; zażalenie wierzyciela z dnia 21 czerwca 2010 r., sygn. akt XII GU 35/10; pismo wnioskodawcy z dnia 17 lipca 2010 r., sygn. akt XII Gzd 7/10; apelacja wnioskodawcy z dnia 20 października 2010 r., sygn. akt XII Gzd 7/10).

Wobec tego podkreślić należy, że okoliczności podnoszone przez pokrzywdzonego, również w przedmiotowym zażaleniu, i ich prawna ocena, którą przedstawiał, nie zyskały aprobaty sądów na żadnym etapie postępowania (m in. wskazane powyżej zażalenie i apelacja zostały oddalone).

Odnośnie do zarzutów formułowanych przez pokrzywdzonego wobec L. L. i G. J., Sąd w pełni podziela zapatrywania przyjęte w zaskarżonym postanowieniu. Należy przy tym wskazać, że przedmiotowe zażalenie nie zawiera w uzasadnieniu żadnych argumentów odnoszących się do kwestii odpowiedzialności tych osób.

Dla porządku podnieść można, że prawidłowość ustaleń dokonanych w toku postępowania upadłościowego przez syndyka masy upadłościowej L. L. w przedmiocie stanu majątkowego „(...) Sp. z o.o. była kilkakrotnie przedmiotem oceny biegłych z zakresu finansów i rachunkowości, którzy nie dopatryli się w nich żadnych nieprawidłowości (opinia biegłego sądowego z zakresu finansów M. P. z dnia 15 czerwca 2011 r. w przedmiocie prawidłowości sprawozdania rachunkowego syndyka; opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości Z. H. z dnia 10 sierpnia 2011 r. w przedmiocie prawidłowości sprawozdania rachunkowego syndyka plus kolejna, bez daty; opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości B. K. z dnia 17 marca 2012 r. w przedmiocie prawidłowości sprawozdania rachunkowego syndyka plus kolejna, bez daty). Zbędnym zatem staje się ewentualne powoływanie kolejnego biegłego dla oceny prawidłowości prowadzonego postępowania upadłościowego, przy czym podkreślić należy, że początkowa decyzja o prowadzeniu postępowania upadłościowego z możliwością zawarcia układu miała na celu interes wierzycieli, którzy mogliby liczyć na zaspokojenie w większym wymiarze, aniżeli w wypadku likwidacji majątku dłużnika.

W tym stanie rzeczy należy uznać, że zaskarżone postanowienie o umorzeniu śledztwa jest w pełni zasadne, oparte na prawidłowo zgromadzonym i ocenionym materiale dowodowym.

Spośród okoliczności podnoszonych przez pokrzywdzonego prokurator nie odniósł się bliżej jedynie do kwestii powiązań osobowych pomiędzy „(...) Sp. z o.o. a niektórymi jej kontrahentami. Analiza materiału dowodowego, w szczególności akt postępowania upadłościowego, nie potwierdza jednak tezy o wpływie tych powiązań na realizowanie zobowiązań przez spółkę. Tym samym – wbrew wywodom pokrzywdzonego – brak podstaw do wywodzenia z tego faktu istnienia zamiaru przestępczego po stronie członków zarządu, w szczególności w zakresie pokrzywdzenia wszystkich innych wierzycieli dłużnika.

W pozostałym zakresie przedmiotowe zażalenie stanowi polemikę z prawidłową oceną prawną zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Nie sposób bowiem zakwestionować, że czyn mający polegać na nieumyślnej niegospodarności członków zarządu „(...) Sp. z o.o. uległ już przedawnieniu. Z kolei z materiału dowodowego nie wynika, jakoby miało do tego rzekomo dojść z zamiarem ewentualnym, a tym bardziej w zamiarze bezpośrednim. Z tego względu i w tym zakresie zarzuty skarżącego nie zasługiwały na uwzględnienie.

Na marginesie wypada zauważyć, że prawo karne ma charakter ostateczny i winno być stosowane dopiero wówczas, gdy inne środki prawne nie są wystarczające dla zapewnienia ochrony praw obywateli. Nie może natomiast stanowić środka korygującego rozstrzygnięcia zapadłe w innych postępowaniach, które nie satysfakcjonują zainteresowanego. Zarówno orzecznictwo jak i doktryna są zgodne, że prawo karne stanowi swoiste ultima ratio i winno być wykorzystywane w ostateczności (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2013 r., sygn. akt SNO 19/13;

postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2007 r., sygn. akt V KK 98/07; Jarosław Warylewski, Prawo karne. Część ogólna, wydanie 2, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2005, str. 61; Andrzej Marek, Prawo karne, 6. wydanie, C.H. Beck, Warszawa 2005, str. 13-14). Zasada ta jest szczególnie istotna w sferze obrotu gospodarczego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2013 r. II KK 81/13), a tej właśnie sfery dotyczy rozpoznawana sprawa.

W tym stanie rzeczy orzeczono jak w sentencji.